

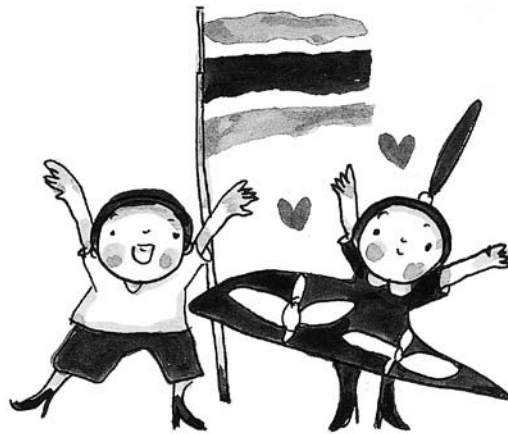
ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง

คู่มือปฏิบัติ โรงเรียนคุณธรรม

ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง

คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม

คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2558 จำนวน 5,000 เล่ม

เจ้าของ

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ โดยการสนับสนุนของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
นายปราโมทย์ โชติมงคล

องคมนตรี และประธานกรรมการมูลนิธิยุวสถิรคุณ

ผู้อำนวยการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

คณะผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์ปภัสวดี วีระกิตติ

นายปกาศิต เรียมสุวรรณ

ดร.วรุฒิ แสงเฟื่อง

นางสาวจงกล ทรัพย์สมบูรณ์

นายนพพร สุวรรณรุจิ

นางสาวศศิเพ็ญ วชิรเจริญทรัพย์

นางสาวชนกกานต์ หอวรรณภากร

รองผู้อำนวยการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

อาจารย์โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม

ผู้จัดการฝ่ายยุทธศาสตร์ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

คณะทำงานขยายผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

ที่ปรึกษาศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

คณะทำงานขยายผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

นักวิชาการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

ขอขอบคุณภาพประกอบ

รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

รูปเล่ม

นายวัฒนสินธุ์ สุวรรณานนท์

พิมพ์ที่

บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

คำนิยาม

เป้าหมายของการศึกษาคือ การสร้างคนดี คนเก่งและคนมีน้ำใจให้แก่บ้านเมือง

โรงเรียนที่จะจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมายข้างต้น จึงต้องเป็นทั้ง “โรงเรียนคุณภาพ” และ “โรงเรียนคุณธรรม”

คุณภาพของการศึกษามีเหตุปัจจัยหลายประการ เหตุปัจจัยที่สำคัญที่สุด สองประการคือ

- (1) มีครูที่ศรัทธาในอาชีพครู มีความรู้อย่างดีในวิชาที่สอน และเป็นคนดี
- (2) มีการวางแผนและจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของวิชาและหลักสูตร

ส่วนโรงเรียนคุณธรรม เน้นการสร้างคุณธรรมผ่านการออกแบบข้อปฏิบัติของผู้บริหาร ครูบาอาจารย์ และนักเรียนทุกคน เป็นข้อปฏิบัติที่ผู้ปฏิบัติกำหนดขึ้นเอง

ตัวอย่างโรงเรียนคุณธรรมกว่าร้อยละหนึ่งในหลายจังหวัด นับว่านอกจากส่งเสริมคุณธรรมแล้ว ยังมีส่วนสำคัญทำให้คุณภาพดีขึ้นด้วย

ขณะนี้เกิดความต้องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพและคุณธรรมอีกหลายแห่ง มูลนิธิยุวสถิรคุณจึงได้เชิญนักการศึกษา และผู้อาสาสมัครอีกมากมาย ช่วยกันถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ปฏิบัติแล้ว และรวบรวมเป็นคู่มือปฏิบัติเล่มนี้

ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วม และหวังว่าจะได้ใช้เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

องคมนตรี

ประธานกรรมการมูลนิธิยุวสถิรคุณ

20 มกราคม 2558

คำนำ

ในโอกาสต่างๆ ที่ท่านประธานมูลนิธิยุวสถิรคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้ไปบรรยายเรื่อง “โรงเรียนคุณธรรม” ให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารองค์กร และพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นักวิชาการต่างๆ ในช่วงปี 2557 ที่ผ่านมา และท่านได้เขียนหนังสือเรื่อง “โรงเรียนคุณธรรม” มอบให้ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม นำไปเผยแพร่จนถึงปัจจุบันได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปแล้วเป็นจำนวนถึง 50,000 กว่าเล่มนั้น ท่านได้แนะนำให้ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม จัดทำหนังสือที่แสดงวิธีการและขั้นตอนของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม แบบอ่านง่าย เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ได้สะดวก ในลักษณะหนังสือ “คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม” เพื่อเผยแพร่ให้โรงเรียนต่างๆ ที่สนใจนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม จึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น โดยได้เรียบเรียงเนื้อหาสาระจากการบรรยายของประธานมูลนิธิยุวสถิรคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ซึ่งท่านจะชี้แจงอธิบายแนวทางปฏิบัติในการเป็น “โรงเรียนคุณธรรม” ไว้ทุกครั้ง และศูนย์โรงเรียนคุณธรรม ได้ศึกษาค้นคว้าหนังสือที่เผยแพร่เกี่ยวกับคุณธรรมและเพิ่มเติมรายละเอียดบางหัวข้อให้ชัดเจนขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้อ่านที่มีได้ไปฟังด้วยตนเอง เข้าใจง่ายขึ้น ในทุกเวทีท่านจะย้ำเสมอว่า “ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียน/องค์กรประสบความสำเร็จคือ

“ต้องทำทั้งโรงเรียน/ องค์กร และทุกคนต้องทำโดยแปลงคุณธรรมให้เป็นจริยธรรมหรือพฤติกรรมที่
พึงประสงค์”

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมหวังว่า “คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม” เล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน
ที่ประสงค์จะพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรม และสำหรับองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้
ในการพัฒนาเป็นองค์กรคุณธรรม เพื่อร่วมกันสร้างคนดีให้ประเทศไทย

นายปราโมทย์ โชติมงคล
ผู้อำนวยการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม
มูลนิธิยุวสถิรคุณ
20 มกราคม 2558

“ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง.
เด็กๆ จึงต้องฝึกฝนอบรม
ให้เกิดมีขึ้นในตนเอง
เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดี มีประโยชน์
และมีชีวิตที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง”

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก
ปีพุทธศักราช 2531 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2530

สารบัญ

บทที่ 1 | คุณธรรม และจริยธรรมคืออะไร

- 9 -

บทที่ 2 | ทำอย่างไรจึงจะพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

- 21 -

บทที่ 3 | รู้ได้อย่างไรว่าได้เป็นโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมแล้ว

- 39 -

ภาคผนวก

- 53 -

เอกสารอ้างอิง

- 66 -

บทที่ 1

คุณธรรมและจริยธรรม คืออะไร

“...คนที่มีระเบียบวินัยนั้น
เป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้หวังดีต่อตนเอง
เป็นผู้ที่จะมีความสำเร็จในอนาคต
การปฏิบัติด้วยความมีระเบียบมีวินัย
การปฏิบัตินั้นสำเร็จ...”

พระราชดำรัสพระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตภาคใต้ จ.สงขลา เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2524

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

การให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” มีหลากหลายมาก ทั้งทางด้านศาสนา และด้านวิชาการ ซึ่งสามารถค้นคว้าหาอ่านเพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติได้ เช่น

คุณธรรม หมายถึง ภาวะจิตใจที่เมื่อสำแดงความประพฤติออกมาแล้ว สังคมตัดสินออกมาว่าเป็นจริยะที่ดี จริ่ง งาม ถ้าใจเราคิดดี คิดจริงและคิดงาม และประพฤติออกมาดี จริ่ง งาม แสดงว่าคนๆ นั้นมีคุณธรรม แต่ถ้าใจคิดชั่ว คิดไม่จริง (เท็จ) คิดไม่งาม ก็จะมี ความประพฤติชั่ว เท็จ และไม่งาม ซึ่งเราก็จะเรียกว่าคนไม่มีคุณธรรม ดังนั้น สังคมจึงต้องสร้างเครื่องตัดสินว่า อะไรคือดี จริ่ง งาม คุณธรรมคือธรรมที่เป็นคุณหรือสภาพคุณงามความดี เริ่มตั้งแต่ความนึกคิด ความปรารถนา ความตั้งใจ คนที่มีคุณธรรมเมื่อคิดดีแล้ว ย่อมแสดงพฤติกรรมคือคำพูดและการกระทำที่ปรากฏออกมาแล้ว สังคมตัดสินว่า ดี จริ่ง และงาม คนที่ไม่มีคุณธรรม เมื่อคิดชั่วแล้ว ย่อมแสดงพฤติกรรมคือคำพูดและการกระทำที่ปรากฏออกมาแล้ว สังคมตัดสินว่า เลว เท็จ อัปลักษณ์

จริยธรรม แปลว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติหรือศีลธรรม หมายถึงคำพูดและการกระทำหรือพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมาย คุณธรรมและจริยธรรมว่า หมายถึงสภาพคุณงามความดีทั้งที่อยู่ภายในจิตใจ และที่แสดงออกทางกิจการที่ควรประพฤติปฏิบัติ ที่คนในสังคมนั้นองค์การนั้น หรือส่วนราชการนั้นได้ยอมรับนับถือกันมา หรือได้กำหนดร่วมกันขึ้นใหม่ และประพฤติปฏิบัติ

ร่วมกัน ยอมรับร่วมกันว่าข้อประพจน์อะไรเป็นสิ่งดี อะไรเป็นสิ่งชั่ว อะไรถูก อะไรผิด อะไรควรทำ หรือไม่ควรทำ

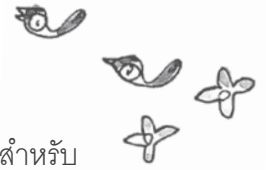
เครื่องตัดสินคุณธรรมหรือเครื่องฝึกฝนคุณธรรมมีหลายอย่าง เช่น ศาสนาธรรมหรือหลักศาสนา หลักนิติธรรมหรือหลักกฎหมาย หลักจริยธรรมหรือหลักของความประพฤติ ระบบธรรมาภิบาลในองค์กร ระบบคุณธรรมในครอบครัว ระบบความเชื่อ/ ค่านิยม/ ธรรมเนียมของสังคม และบุคคลตัวอย่างในสังคม เป็นต้น ศาสนาธรรมหรือคำสอนของทุกศาสนา มีหลักการใหญ่ๆ อยู่ 3 ข้อ ได้แก่

- 1) ความสัตย์ ความจริง ไม่มีศาสนาใดสอนให้คนพูดโกหก หลอกลวง ทุกศาสนาสอนให้พูดความจริงทั้งนั้น
- 2) ศักดิ์ศรีความเป็นคน ทุกศาสนาสอนให้ยกย่องศักดิ์ศรีความเป็นคน ไม่ดูถูกคน
- 3) ให้มีความรักความเมตตาต่อกัน

ส่วนจรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของสังคม

จรรยาบรรณของวิชาชีพทางการศึกษา หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบกรวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

ดังนั้น จะเห็นว่า จรรยาบรรณ คือ การนำเอาจริยธรรม หรือความประพฤติที่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่อยู่ในอาชีพใดอาชีพหนึ่งมาประมวลเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้บุคคลในกลุ่มอาชีพเดียวกันปฏิบัติตามเป็นการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับผู้ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นๆ กล่าวคือ มีการยึดถือคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งร่วมกัน

การนำไปปรับใช้ในองค์กรต่างๆ

สำนักผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานในสังคมไทยไว้ว่า “คุณธรรมจริยธรรม ทำให้มนุษย์ผู้ประพฤติปฏิบัติมีคุณค่า และส่งผลให้สังคมน่าอยู่และสงบสุข” ประกอบด้วย

1. **ซื่อตรง** หมายถึง ความประพฤติที่จริงใจ ไม่เอนเอียง ไม่คดโกง ไม่โกหกหลอกลวงใคร ไม่ทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

ซื่อตรง จึงครอบคลุมถึง ซื่อสัตย์ ทั้งในด้านกาย วาจา ใจ ซื่อสัตย์ เป็นความประพฤติของเฉพาะบุคคล แต่ซื่อตรง เป็นความประพฤติของตนเองและยังครอบคลุมไปถึงส่วนรวมทั้งองค์กรอีกด้วย

ผู้ที่ซื่อตรง มีความซื่อสัตย์ในตนเองแล้ว ยังต้องไม่เพิกเฉย ไม่ยอมให้ผู้อยู่รอบข้างหรือผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่อย่างทุจริต เบียดบัง ใช้อำนาจรั้งบังหลวง ต้องไม่หวาดกลัวต่ออิทธิพล

ของบุคคลที่ประพฤติมิชอบ อีกทั้งยังต้องหาทางยับยั้งต่อต้านการกระทำที่ทุจริตมิชอบอย่างสุดฤทธิ์ เพื่อผดุงไว้ซึ่งความถูกต้องในสังคม

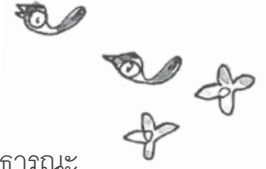

- **ซื่อตรงต่อตนเอง** คือ การไม่โกหกตนเอง ซื่อสัตย์สุจริตต่ออุดมการณ์ของตนเอง ไม่ฝืนใจทำในสิ่งที่ไม่ใช่ปณิธานของตนเอง
- **ซื่อตรงต่อบุคคลอื่น** คือ ซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เนรคุณผู้มีพระคุณ และไม่เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก
- **ซื่อตรงต่อเวลา** คือ นัดหมายใคร หรือจะทำงานสิ่งใดก็ให้ตรงเวลาที่กำหนดไว้ ไม่เอาเวลาราชการไปทำประโยชน์ส่วนตัว
- **ซื่อตรงต่อวาจา** คือ รับปากกับใครว่าจะทำสิ่งที่ดีและสุจริต ก็ให้กระทำตามที่ได้ลั่นวาจาไว้ และจะไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี ทุจริต
- **ซื่อตรงต่อหน้าที่** คือ ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อหน้าที่การงานของตนเอง ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ละทิ้งหน้าที่ และปิดความลับมิชอบ

2. มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นที่จะปฏิบัติตนในกรอบของขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี กฎหมาย ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อพึงปฏิบัติ

มีวินัยในตนเอง คือ ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนอย่างสม่ำเสมอ การมีวินัยในสังคม คือ การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความรับผิดชอบ เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่กระทบกระทั่งกัน ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. เสียสละเพื่อส่วนรวม หมายถึง การยินยอมและเต็มใจที่จะทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะ โดยไม่หวังผลตอบแทน

การเสียสละไม่ว่าสิ่งใดก็ตาม ถือว่าเป็นการลดความเห็นแก่ตัว ช่วยให้ผู้อื่นหรือสังคมได้รับประโยชน์ อันเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดคุณงามความดีแก่ผู้เสียสละ หรืออาจเรียกว่า ผู้มีจิตอาสาคือผู้เสียสละ แรงกายแรงใจให้แก่ผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก คนจะอยู่อย่างปลอดภัยมีความสุขก็ต่อเมื่อสังคมโดยรวมอยู่ได้

4. พอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานให้แก่พวงชนชาวไทย เพื่อให้คนไทยอยู่อย่างมีความสุข ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 เรื่อง ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ผู้ปฏิบัติต้องกระทำพร้อมกันทุกเรื่อง ไม่เลือกทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนี้

- 4.1 ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีไม่มากไม่น้อยจนเกินไป หรือความพอใจในสิ่งที่สมควรในปริมาณที่เหมาะสม ไม่น้อยจนก่อให้เกิดความขัดสน และไม่มากจนเกินไปจนฟุ่มเฟือย จนเกินกำลังของตนเองหรือไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- 4.2 ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอประมาณในมิติต่างๆ อย่างใช้เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

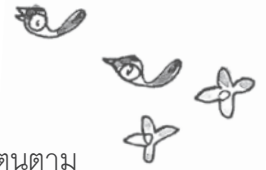

- 4.3 **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง และต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
- 4.4 **เจือปนไขความรู้** หมายถึง ผู้ปฏิบัติต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน และมีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (เพื่อวางแผน) และความระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผล
- 4.5 **เจือปนไขคุณธรรม** หมายถึง ผู้ปฏิบัติต้องมีจิตใจที่ตระหนักในคุณธรรม และความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติ ปัญญา และความรอบคอบ

อนึ่ง ผู้ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องปฏิบัติตาม “เจือปนไขความรู้และคุณธรรม” ทั้งสองข้อคู่กันอย่างสมดุล หากขาดข้อใดข้อหนึ่ง จะทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ เช่น ถ้ามีความรู้อย่างเดียวแต่นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็สามารถนำความเสียหายมาสู่ตนเองและสังคมได้ ในลักษณะเดียวกัน ถ้ามีคุณธรรมแต่ขาดความรู้ ก็อาจตัดสินใจอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก่อให้เกิดผลเสียหายได้เช่นเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐานของคนไทยไว้ 8 ข้อ ได้แก่

1. **รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์:** เป็นพลเมืองดี รักษาความเป็นไทย ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2. **ซื่อสัตย์สุจริต:** ประพฤติต่อตนเองและผู้อื่นตรงตามความเป็นจริง ทั้งด้านกาย วาจา ใจ

3. **มีวินัย:** ประพฤติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน สังคม

4. **ใฝ่เรียนรู้:** ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และนำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

5. **อยู่อย่างพอเพียง:** ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. **มุ่งมั่นในการทำงาน:** ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนจนงานสำเร็จตามเป้าหมาย

7. **รักษาความเป็นไทย:** ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย กตัญญูต่อประเทศไทย เห็นคุณค่า และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งอนุรักษ์และร่วมสืบทอดภูมิปัญญาไทย

8. **มีจิตสาธารณะ:** ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ครูสภาได้กำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. มีจรรยาบรรณต่อตนเอง คือ ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

2. มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ คือ ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3. มีจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ คือ

(1) ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

(2) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(3) ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

(4) ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

(5) ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

4. จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
อย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

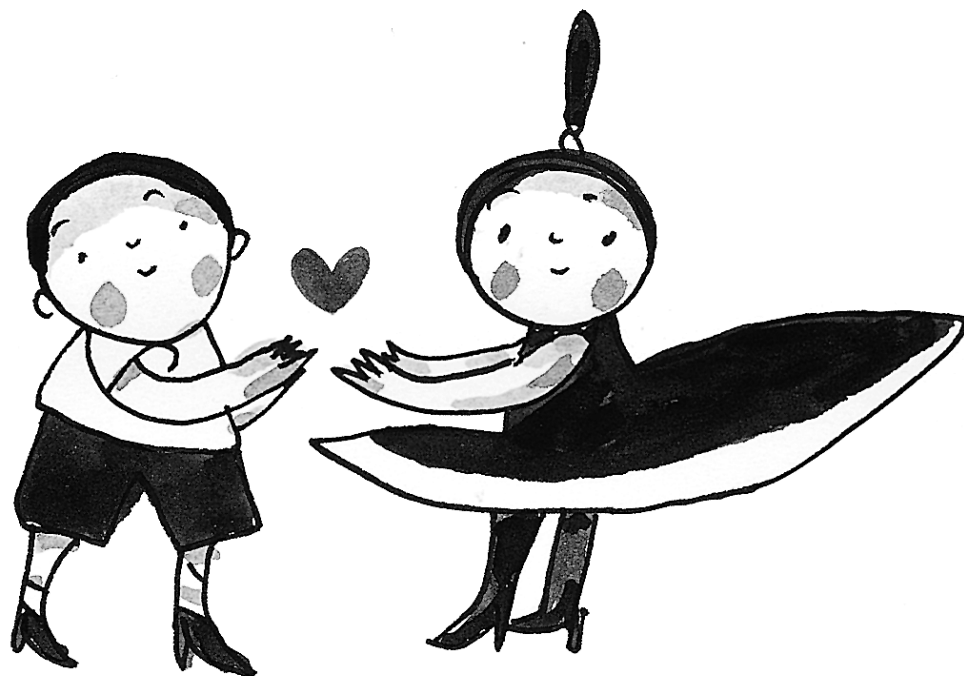
5. มีจรรยาบรรณต่อสังคม คือ พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนา
เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และ
ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนี้ ในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารต่างๆ เคลื่อนที่อย่างรวดเร็วตลอดเวลา คนรุ่นใหม่จึงต้องมี
ทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เสมอ เพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันและก้าว
ทันโลก จึงมีการเผยแพร่ให้ทุกคนตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี เช่น

1. มีความรับผิดชอบต่อการใช้ข้อมูล โดยต้องคำนึงถึงเรื่องลิขสิทธิ์และไม่ลอกเลียนผลงานคนอื่น
ซึ่งจะทำให้ตนเองขาดการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ในทางอ้อม
2. การใช้เทคโนโลยีในทางบวก เมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่ดีบนสื่อออนไลน์ ก็ไม่ควรจดจำหรือทำตาม
3. การใช้เทคโนโลยีในการค้นหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง
4. มีทักษะความเป็นผู้นำบนโลกออนไลน์ เช่น การให้เกียรติผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
 เป็นต้น

จะเห็นว่า คุณธรรมจริยธรรมสอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของคนในทุกยุคทุกสมัยตลอดเวลา จนเป็นส่วน
หนึ่งของวิถีชีวิตคนเรา เมื่อมีนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้น จะมีคุณธรรมจริยธรรมกำกับกับการนำนวัตกรรม
นั้นๆ มาใช้อยู่เสมอ ในปริมาณมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละคนและความเชื่อมั่นในคุณค่า
ของการสร้างคุณงามความดีว่า จะนำมาซึ่งความสุขของตนเองและองค์กรในที่สุด

บทที่ 2

ทำอย่างไร

จึงจะพัฒนาเป็น

โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

“...การทำความดีนั้น
โดยมากเป็นการเดินทวนกระแสความพอใจ
และความต้องการของมนุษย์
จึงทำได้ยากและเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำ
เพราะหาไม่ ความชั่ว ซึ่งทำได้ง่าย จะเข้ามาแทนที่...”

พระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2529

โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม หรือเรียกย่อๆว่า “โรงเรียนคุณธรรม” หมายถึง สถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน และนำไปขยายเครือข่ายได้

หลักการ

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูสนใจ และตัดสินใจจะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม จะต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1. **ความสมัครใจและเต็มใจ** จะพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรม ทุกคนควรตระหนักและมั่นใจในคุณค่าและความสำคัญของการมีคุณธรรม ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนในโรงเรียนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยความคิดริเริ่มของคณะครูและการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นหลักสำคัญ
2. **ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม** ทุกคนในโรงเรียนร่วมกันทำ เป็นการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยร่วมกันคิด (วางแผน) ร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผล เพื่อปรับปรุงตนเองและโรงเรียนของเราเอง ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้น้อยลงหรือหมดไป

3. มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยอาจกำหนดแผนการปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรมไว้อย่างน้อยคราวละ 1 ปี

4. โครงการงานคุณธรรม จะเป็นไปตามบริบทของโรงเรียน ไม่เน้นการเพิ่มงบประมาณจากงบประมาณปกติ

แนวปฏิบัติในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

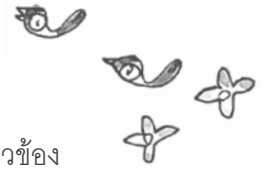
- 1) การชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน
- 2) การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
- 3) การจัดทำโครงการงานคุณธรรม
- 4) การลงมือร่วมกันปฏิบัติ
- 5) การนิเทศติดตามประเมินผลและเสริมแรงกัน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน

1.1 จัดประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจ รับฟังความคิดเห็นเพื่อความมั่นใจในการสมัครใจทำงาน และตัดสินใจร่วมกัน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา พนักงานเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ค้าขายในโรงเรียน เป็นต้น

หากโรงเรียนสามารถสร้างความเข้าใจได้ระดับหนึ่งแล้ว ควรชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องในลำดับกว้างออกไป เช่น ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

1.2 แต่งตั้งและมอบหมายงานให้คณะทำงานรับผิดชอบ ในการวางแผน การลงมือปฏิบัติการ ประเมินผล และ การปรับปรุงแผนจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวาระการทำงาน 1 ปี

1.3 สร้างข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายในของโรงเรียน ได้แก่ จุดแข็ง (ปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพ) และจุดอ่อนหรือข้อด้อยของโรงเรียน รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส (สภาพภายนอกที่เอื้อให้โรงเรียนมีผลงาน เช่น ประชาชนต้องการให้ลูกหลานมีอาชีพ โรงเรียนจึงควรให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพ เป็นต้น) และสภาพภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของโรงเรียน เช่น เศรษฐกิจไม่ดี ชุมชนยากจนมาก เป็นต้น รวมทั้งพิจารณาบททวน วิสัยทัศน์ ปรัชญาต่างๆของโรงเรียนด้วย เพื่อให้โรงเรียนรู้จักตนเอง และเลือกใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงของโรงเรียน

1.4 จัดเตรียมผู้เข้าประชุมระดมสมอง โดยจัดกลุ่มผู้เข้าประชุมที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น 1) กลุ่มครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา 2) กลุ่มนักเรียนแกนนำระดับมัธยมศึกษา 3) กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นต้น การพิจารณาจัดประชุมแต่ละกลุ่มที่มีพื้นฐานหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เพื่อประโยชน์ในการมีความรู้ ความเข้าใจใกล้เคียงกัน ทั้งเรื่องเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการพัฒนา และพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้ ขนาดของกลุ่ม ควรมีปริมาณที่ช่วยให้ทุกคนในกลุ่ม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดเตรียมไว้ในแผนงาน

1.5 จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนงานตามความจำเป็น สำหรับการจัดการวิทยากร ขอให้พิจารณาตามความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน

2. ขั้นตอนการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

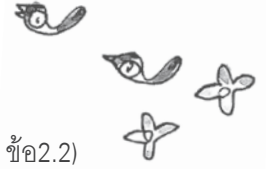
จัดประชุมระดมสมอง จะเลือกใช้กิจกรรมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือประชุมอภิปรายหารือ ฯลฯ ก็ได้ และดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ปัญหา หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน พฤติกรรมที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอีก เช่น มาโรงเรียนสาย ลอกการบ้านเพื่อน เป็นต้น หรือ ช่วยกันวิเคราะห์หาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียน พฤติกรรมที่ต้องการเห็นได้ในโรงเรียน เช่น ช่วยติวเพื่อน เดินแถวให้เป็นระเบียบ ทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นต้น โดยตั้งคำถามให้ทุกคนคิด ดังนี้

คำถาม : ในโรงเรียนนี้มีปัญหาอะไรบ้างที่ยากแก้
หรือ
สิ่งดี ๆ ที่ทุกคนอยากเห็น อยากทำมีอะไรบ้าง

2.2 รวบรวมและจัดกลุ่มความคิดเห็นให้เป็นเรื่องๆ แล้วสรุปความเข้าใจของที่ประชุมให้ตรงกัน

2.3 ค้นหาคุณธรรมเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลความคิดเห็นของที่ประชุม (ตามข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2) ขอให้ที่ประชุมร่วมกันค้นหาคุณธรรมที่จะใช้แก้ปัญหาที่ยากแก็ หรือ คุณธรรมที่จะใช้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ยากเห็น ยากทำ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น

2.4 จัดกลุ่ม “คุณธรรมเป้าหมาย” ให้เป็นเรื่องๆ โดยรวบรวมรายการคุณธรรมเป้าหมายที่ได้จากการระดมสมอง แล้วนำมาจัดกลุ่ม เลือกรวมที่มีความหมายใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันกรณีมีคำศัพท์แตกต่างกันหลากหลาย ควรหารือในที่ประชุม และให้เลือกใช้คำศัพท์ที่มีความเข้าใจตรงกัน ไม่ต้องตีความ

2.5 จัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมเป้าหมาย โดยให้ที่ประชุมร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมเป้าหมายที่ต้องการทำก่อนหลัง (กรณี ที่ประชุมเสนอความเห็นเรื่องคุณธรรมจำนวนหลายเรื่องมาก) ควรคัดเลือกมาเพียง 3 เรื่องก่อน เพื่อใช้เป็นคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน

2.6 กำหนดคุณธรรมเป้าหมายให้เป็นที่ทราบทั่วกัน กล่าวคือ **คุณธรรมเป้าหมาย** หมายถึง คุณธรรมที่ทุกคนในโรงเรียนได้ร่วมกันกำหนดขึ้น โดยการคิดวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนต้องการให้เกิดขึ้น เป็นคุณธรรมที่มีคุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีของโรงเรียน และสามารถใช้เป็นหลักในแก้ปัญหาส่วนใหญ่ของโรงเรียนได้

ในระยะเริ่มต้น ไม่ควรกำหนดคุณธรรมเป้าหมายจำนวนมากหลายข้อ ควรกำหนดประมาณ 3 ข้อ เพื่อง่ายสะดวกต่อการพัฒนา

2.7 กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้/ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมเป้าหมาย โดยนำคุณธรรมเป้าหมายแต่ละข้อ มากำหนดรายละเอียดพฤติกรรมบ่งชี้/ข้อปฏิบัติ ควรแบ่งกลุ่มผู้เข้าประชุมตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อประโยชน์ในการคิดวิเคราะห์และเสนอแนะพฤติกรรมบ่งชี้/ข้อประพฤติปฏิบัติของกลุ่มเดียวกันได้

2.8 กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ให้เป็นที่ทราบทั่วกัน กล่าวคือ เมื่อนำคุณธรรมเป้าหมายแต่ละข้อ มากำหนดพฤติกรรมบ่งชี้/ข้อปฏิบัติเพิ่มเติมให้ครบแล้ว จะเรียกรวมว่า “คุณธรรมอัตลักษณ์” ซึ่งหมายถึง คุณธรรมเป้าหมายที่มีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้/ข้อปฏิบัติไว้ด้วย ซึ่งจะจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น ข้อปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และนักเรียน เป็นต้น

คุณธรรมอัตลักษณ์ จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม พฤติกรรมบ่งชี้แต่ละข้อ จะใช้เป็นตัวชี้วัดที่แสดงความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในโรงเรียน หรือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนต้องการให้เกิดขึ้นมากน้อยระดับไหน อย่างไรก็ตามโรงเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณ โดยมุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมายใดจำนวนเท่าไร และเป้าหมายเชิงคุณภาพ โดยมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นต้น

2.9 กำหนดนโยบายและ/หรือข้อตกลงร่วมกัน โดยนำเสนอผลการประชุมระดมสมองในส่วนของคุณธรรมเป้าหมาย และ คุณธรรมอัตลักษณ์ ที่มีการจำแนกพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมายแล้ว เพื่อให้ทุกคนที่เข้าประชุมมีความเข้าใจตรงกัน และร่วมกันกำหนดเป็นนโยบาย/ข้อตกลงว่าจะนำมาปฏิบัติด้วยกัน โดยอาจนำเสนอในรูปของตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ ดังตัวอย่างนี้

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้/ข้อปฏิบัติ (จำแนกตามกลุ่ม)		
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
ความซื่อสัตย์	<ul style="list-style-type: none">- จัดซื้อจัดจ้างโปร่งใส- พิจารณาความดีความชอบอย่างถูกต้องเป็นธรรม	<ul style="list-style-type: none">- เข้าสอนตรงเวลา- ไม่เอาเวลาราชการไปทำประโยชน์ส่วนตัว	<ul style="list-style-type: none">- ไม่ลอกการบ้าน- ไม่โกหก ไม่พูดเท็จ
ความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none">- มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	<ul style="list-style-type: none">- สอนให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none">- มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทำประโยชน์ให้เพื่อนๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ
ความพอเพียง	<ul style="list-style-type: none">- มีแผนงานแผนเงินที่สอดคล้องกัน- ใช้จ่ายตามแผนงาน	<ul style="list-style-type: none">- ใช้จ่ายสมฐานะ- ใช้สื่อการสอนร่วมกันอย่างคุ้มค่า	<ul style="list-style-type: none">- ใช้จ่ายอย่างประหยัด- อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม

3. ขั้นตอนการจัดทำโครงการคุณธรรม

โครงการคุณธรรม คือ โครงการความดีเชิงรุก ที่เด็กคิด เด็กเลือก เด็กทำ ในรูปแบบของโครงการกลุ่ม ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงการทำความดี เพื่อแก้ไขปัญหาความเลื่อมทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ ขยายการมีส่วนร่วมไปยังบุคคลต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน “ร่วมกันทำดี อย่างมีปัญญา”

การจัดทำโครงการคุณธรรม (Moral Project) จะแบ่งกลุ่มตามความสนใจโครงการเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรืออาจแบ่งตามระดับชั้นเรียน แบ่งตามชมรมความสนใจ แล้วจัดเป็นประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือ ประชุมอภิปรายหรือ หรือประชุมระดมสมอง โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

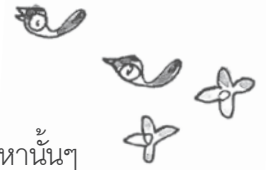
3.1 วิเคราะห์ปัญหา หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งกลุ่มต้องการให้โรงเรียนมีการแก้ไข โดยตั้งคำถามให้ทุกคนคิดวิเคราะห์ เช่น พฤติกรรมของเพื่อนๆ ที่อยากปรับปรุง หรือ คุณธรรมพื้นฐานของโรงเรียนมีข้อใดยังไม่ได้ทำบ้าง เป็นต้น

คำถาม: ในโรงเรียนนี้มีปัญหาอะไรบ้างที่อยากแก้
(หรือสิ่งดีที่อยากทำมีอะไรบ้าง)

3.2 ควรจัดลำดับปัญหาที่สำคัญด่วนที่สุด ที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า ควรรีบแก้ไข เลือกมา 1 ปัญหาตามความเห็นของที่ประชุม

คำถาม: ปัญหาข้อใดที่อยากแก้ไขมากที่สุด

3.3 หาสาเหตุของปัญหา โดยนำปัญหาที่คัดเลือกแล้ว มาระดมสมองหาสาเหตุของปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุปัจจัยภายในและ/หรือปัจจัยภายนอกอย่างไรบ้าง อาจใช้การอภิปราย หาเหตุผล นำข้อมูลสถิติ ข้อเด่น ข้อด้อย ความเป็นไปได้ ความเร่งด่วนมาพิจารณาประกอบ เพื่อหาข้อยุติในการตัดสินใจเลือกเป็นประเด็นปัญหาที่อยากแก้ไขมากที่สุด

คำถาม: ปัญหาเรื่องนี้มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง
มีข้อมูลประกอบการพิจารณาอะไรบ้าง

3.4 กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา โดยนำปัญหาที่คัดเลือกมากำหนดเป้าหมาย ทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณ หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นักเรียนชั้นไหน จำนวนเท่าไร ฯลฯ เป็นต้น และกำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพ หมายถึง พฤติกรรมอะไรที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างไร

คำถาม: ต้องการเปลี่ยนแปลงใคร/กลุ่มไหน
จำนวนเท่าไร เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

3.5 กำหนดชื่อโครงการ ที่ชัดเจนเข้าใจง่าย และ ควรสะท้อนกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น “โครงการลด ละ เลิก บุหรี่-เมรัยฯ” “โครงการรักษัสัตว์ รักษาสังคม” เป็นต้น

3.6 กำหนดวิธีแก้ไขปัญหา หรือ วิธีดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น จะมีแผนอย่างไร

คำถาม: วิธีการแก้ไขแต่ละสาเหตุ ทำอย่างไรบ้าง

3.7 หลักธรรม/พระราชดำรัส/พระราชดำริ/คำสอน ใช้หลักธรรมอะไรเป็นหลักคิดในการดำเนินโครงการ น้อมนำพระราชดำรัส/พระราชดำริ/คำสอน อะไรมาเป็นหลักในการดำเนินโครงการ โครงการแต่ละโครงการสามารถมีคุณธรรมหลายข้อเป็นหลักคิดในการปฏิบัติโครงการได้

คำถาม: การดำเนินงานแก้ปัญหา จะใช้คุณธรรม/
พระราชดำรัส/พระราชดำริ/คำสอน
อะไรบ้างเป็นหลักคิด

3.8 การเชื่อมโยงไปสู่คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยที่ประชุมพิจารณาการเชื่อมโยงไปสู่คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้อย่างไร โครงการแต่ละโครงการสามารถเชื่อมโยงไปสู่คุณธรรมอัตลักษณ์หลายข้อได้ โดยพิจารณาถึงกระบวนการในการปฏิบัติโครงการและคุณธรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้น

คำถาม: โครงการนี้นำไปสู่คุณธรรมอัตลักษณ์
ของโรงเรียนได้อย่างไร

3.9 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล โดยกำหนดตัวชี้วัด เพื่อวัดหรือประเมินผลว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไร ไปมากน้อยเพียงไรในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

3.10 จัดทำร่างเอกสารโครงการคุณธรรม โดยรวบรวมข้อมูลทั้งหมด แล้วจัดทำเป็นเอกสารร่างโครงการ เพื่อนำไปทดลองปฏิบัติสักระยะหนึ่ง แล้วปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน ก่อนนำไปใช้จริง

ทั้งนี้ เนื่องจากโครงการคุณธรรม เป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาทักษะการคิด และการปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียน จึงควรจัดทำโครงการฉบับร่างแล้วนำไปทดลองใช้ก่อนสักระยะ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ แล้วปรับปรุงแผนเป็นระยะๆ จนกลุ่มคิดว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผลตรงตามความต้องการได้แล้ว

3.11 จัดทำเป็นโครงการคุณธรรม โดยนำข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทดลองทุกขั้นตอน มาเรียบเรียงให้อ่านเข้าใจง่าย อาจใช้รูปแบบการเขียนโครงการคุณธรรม หรือรูปแบบตามความเหมาะสมของโรงเรียน

กรณีมีข้อคิดเห็น ข้อทักท้วง ผู้บริหารและคณะทำงานควรร่วมกันชี้แจง และ/หรือพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแผนโครงการให้แล้วเสร็จ และเผยแพร่ใช้เป็นโครงการจริงต่อไป

โครงการคุณธรรม ประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการ
2. ความสำคัญของปัญหา
3. วัตถุประสงค์
4. กลุ่มเป้าหมาย
5. แผนการดำเนินโครงการ
6. งบประมาณ
7. หลักธรรมที่นำมาใช้
8. ความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์
9. วิธีการวัดและประเมินผล
10. ผู้รับผิดชอบโครงการ

4. ขั้นตอนการลงมือร่วมกันปฏิบัติ

4.1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ โดยอาจมีนักเรียนรวมกลุ่มกันเองเพื่อทำความดีตามความสนใจ หรือ ครูคัดเลือกเยาวชนแกนนำของโรงเรียนสัก 8-10 คน เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มีครูที่ปรึกษา 1- 3 คน พิจารณาตามขอบเขตและขนาดของงาน สมาชิกกลุ่มไม่ควรจำกัดจำนวน ควรเป็นไปตามความสนใจและภาระงานที่ได้รับมอบ

4.2 กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะสั้นในแต่ละเดือน และเป้าหมายระยะยาวในแต่ละภาคการศึกษา

4.3 กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน

4.4 ลงมือปฏิบัติด้วยกันตามแผนปฏิบัติงาน ในทุกกิจกรรมนักเรียนจะได้เรียนรู้จากการลงมือทำ โดยการสังเกต คิดพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมให้นำไปสู่ความสำเร็จ ประการสำคัญ ได้เรียนรู้จากการร่วมกันทำงานเป็นทีมทำงานที่ดีด้วยกัน

หลักสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการรวมกลุ่มของนักเรียนให้ทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีความสุขคือ **ความเป็นกัลยาณมิตร** ทุกคนในกลุ่มจะทำงานอย่างสนุกสนานร่วมกับเพื่อนๆ ที่มีความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน คุณสมบัติของกัลยาณมิตร ได้แก่ 1) มีความน่ารัก ให้ความรู้สึกอยากร่วมงานด้วย 2) มีความน่าเคารพ ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ 3) ยากนำมาเป็นตัวอย่างในการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ 4) บอกสอนเป็น คือ รู้จักพูดให้

เข้าใจ คอยให้คำแนะนำ ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีได้ 5) พร้อมรับฟังคำปรึกษา ข้อซักถาม ข้อวิพากษ์วิจารณ์โดยไม่ใช้อารมณ์ 6) สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจง่าย และแนะนำให้เรียนรู้เรื่องที่ดีซึ่งยิ่งขึ้น 7) ไม่นำผิดทาง ผิดทำนองคลองธรรม หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสียไม่เหมาะสม

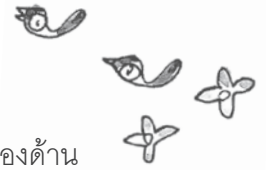
4.5 เมื่อจบแต่ละกิจกรรมย่อย ให้ทำ AAR (After Action Review) เป็นการพูดคุยกัน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น และควรให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ในสมุดเป็นรายบุคคล

4.6 เผยแพร่เอกสารโครงงานคุณธรรม โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมและการประชุมทุกขั้นตอน มาเรียบเรียงให้กระชับ อ่านเข้าใจง่าย อาจใช้รูปแบบการเขียนโครงงานคุณธรรม หรือรูปแบบตามความเหมาะสมของโรงเรียน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความสะดวกและทั่วถึงในการนำไปเผยแพร่ให้ทุกคนทราบ นำไปใช้ และใช้ในการประเมินผลได้

5. ขั้นตอนการนิเทศติดตามประเมินผลและเสริมแรงกัน

ในการทำโครงงานต่างๆ ควรมีคณะทำงานทำหน้าที่นิเทศ ติดตามให้คำปรึกษาหารือ รวมทั้งเป็นที่เล็งสนงาน และให้ความช่วยเหลือแนะนำสิ่งจำเป็นอย่างมีกัลยาณมิตร เพื่อให้งานบรรลุผลตามขั้นตอน เป้าหมายและกำหนดเวลาที่คาดหวังไว้ ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยพิจารณาตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในโครงงาน เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีจิตอาสาเพิ่มขึ้น เป็นต้น ควรสร้าง

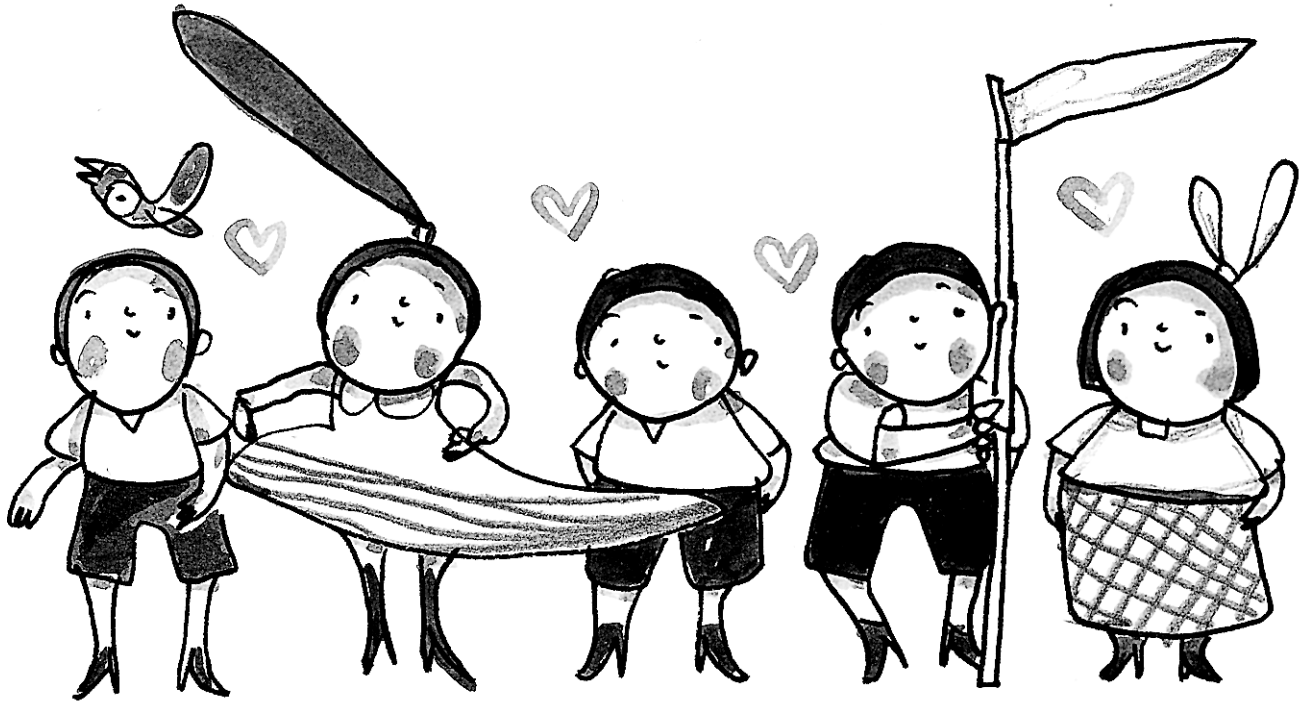

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้มีมุมมองด้านการประเมินผลสำเร็จของงาน ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน

นอกจากนี้ โรงเรียนควรกำหนดให้มีการเยี่ยมเยียน เยี่ยมชมโครงการซึ่งกันและกัน โดยอาจจัดในรูปแบบของตลาดนัดโครงการคุณธรรม มีเวทีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และช่วยผลักดันให้เข้มแข็งในการร่วมกันทำความดี โครงการอื่นๆของโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ ด้านวินัยนักเรียน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆของคณะครู ทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการคุณธรรมหรือไม่เกี่ยวข้องก็ตาม ควรนับรวมว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมหนุน ให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมขึ้นในโรงเรียน คุณความดีจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติด้วยตนเอง การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การเสริมแรงกันด้วยกิจกรรมต่างๆ เป็นการขยายงานไปให้ทั่วโรงเรียน จึงเป็นหลักประกันของการประพาศคุณธรรมความดี จะคงอยู่และยั่งยืนตลอดไปในโรงเรียน และมีโอกาสที่จะขยายผลสู่ชุมชนเครือข่ายใกล้เคียงได้ต่อไป

บทที่ 3

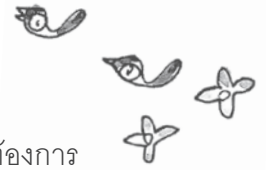
รู้ได้อย่างไรว่า
ได้เป็นโรงเรียนคุณธรรม
จริยธรรมแล้ว

“...ความสูงความเจริญที่แท้จริงอันควรหวังนั้น
เกิดขึ้นได้จากการกระทำ
และความประพฤติที่เป็นธรรม มีลักษณะสร้างสรรค์ คือ
อำนวยผลที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัว แก่ผู้อื่น
ตลอดถึงประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย...”

พระบรมราชาวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2535

เมื่อผู้บริหารและคณะครูตัดสินใจจะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมแล้ว ย่อมต้องการทราบผลว่า การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมีความก้าวหน้าไปอย่างไรบ้าง และพฤติกรรมของครู นักเรียน ผู้บริหาร และ ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเรื่องใดเพิ่มขึ้นมากหรือน้อย พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลงมากหรือน้อย เป็นต้น ดังนั้น คณะผู้บริหารจึงจำเป็นต้องกำหนดกระบวนการบริหารงาน เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานคุณธรรม 2) สร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน 3) กำหนดการติดตามนิเทศงาน และ 4) ให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ครอบคลุมบริหารงาน ประมาณ 1 ปีแล้ว นำผลจากการประเมินผลงานมาปรับปรุงแผนงานคุณธรรมฉบับต่อไป การลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1. การวางแผนงานคุณธรรม

แผนงานคุณธรรม หมายถึง การกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ ประกอบด้วย การกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติ และ ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผล ดังตัวอย่าง ดังนี้

ผังแสดง แผนงานคุณธรรมจริยธรรม

วิสัยทัศน์	ช่วยกันสร้างคนดีให้สังคม		
เป้าประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณธรรม 2. มีกลไกและเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดน้อยลง 		
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อพัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยฝึกกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง 3. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนให้น้อยลง 		
ยุทธศาสตร์ ดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผนึกกำลังของผู้บริหาร ครู และนักเรียนลงมือปฏิบัติคุณธรรมทั่วทั้งโรงเรียน 2. บูรณาการแผนงาน/โครงการ ทั้งด้านวิชาการตามกลุ่มสาระ งานวินัยนักเรียน กิจกรรมพัฒนานักเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เข้าไว้ในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 		
แผนปฏิบัติ	แผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม		
คุณธรรมเป้าหมาย	1. ความซื่อสัตย์	2. ความรับผิดชอบ	3. ความพอเพียง

คุณธรรม อัตลักษณ์	1. ความซื่อสัตย์		
	ผู้บริหาร <ul style="list-style-type: none"> - ไม่แสวงหาผลประโยชน์ - ไม่โกหกและมีศักดิ์ - ไม่เบียดเบียนเวลาราชการ 	ครู <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เบียดเบียนเวลาราชการ - ไม่สร้างความแตกแยกในหมู่คณะ 	นักเรียน <ul style="list-style-type: none"> - ใช้วาจาสุภาพ - ไม่พูดคำหยาบ - ไม่ลอกการบ้าน - ห่างไกลยาเสพติด
	2. ความรับผิดชอบ		
	ผู้บริหาร <ul style="list-style-type: none"> - ตรงต่อเวลา - รับผิดชอบต่อหน้าที่ - อดทน แก้ไขปัญหาให้ลุล่วงด้วยดี - ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นหลัก 	ครู <ul style="list-style-type: none"> - ตรงต่อเวลา - แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน - สอนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ 	นักเรียน <ul style="list-style-type: none"> - แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน - ยิ้มไหว้ ทักทาย - มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน
	3. ความพอเพียง		
	ผู้บริหาร <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า - แผนงานของโรงเรียนสอดคล้องกับแผนงบประมาณ - อบรม ให้ความรู้ สอนงานแก่ผู้ได้บังคับบัญชา 	ครู <ul style="list-style-type: none"> - ประหยัดทรัพยากรของโรงเรียน - เสียสละ แบ่งปันต่อนักเรียน และเพื่อนร่วมงาน - ไม่ใช่จ่ายเกินฐานะ - สอนงานเพื่อนร่วมงาน 	นักเรียน <ul style="list-style-type: none"> - มีน้ำใจ เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน - ประหยัด ไม่ใช่จ่ายเกินตัว - ประหยัดทรัพยากรของโรงเรียน

โครงการ/โครงการน/ กิจกรรม	โรงเรียนมีโครงการ/โครงการน/กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม รวมทั้งสิ้น....โครงการน ได้แก่ 1. โครงการ.... 2. โครงการน.... ฯลฯ.
ตัวชี้วัดในการ พัฒนาโรงเรียนสู่ โรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม	1. มีกระบวนการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน 2. (ร้อยละ)จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์เพิ่มขึ้น 3. (ร้อยละ)จำนวนครูที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์เพิ่มขึ้น 4. (ร้อยละ)จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง 5. มีกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน 6. มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 7. มีการขยายเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม 8. มีภาคีความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
คณะทำงาน รับผิดชอบ	1. นาย/นาง/นางสาว.....ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. 3.

1.1 **วิสัยทัศน์** หมายถึง สิ่งที่โรงเรียนมุ่งหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งระดับผู้บริหารต้องกำหนดขึ้น และทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วม เช่น โรงเรียนมุ่งจะช่วยสร้างคนดีให้สังคม

1.2 **เป้าประสงค์ (Ultimate Goal)** หมายถึง เป้าหมายที่โรงเรียนมุ่งมั่นจะไปให้ถึงในอนาคต และต้องมีความสอดคล้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เช่น มุ่งให้มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณธรรม

1.3 วัตถุประสงค์ เป็นข้อความที่แสดงถึงแนวทางปฏิบัติต่างๆ เพื่อช่วยให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ข้อความที่ใช้เขียนวัตถุประสงค์จะต้องชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้ เช่น เพื่อพัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม (ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาโรงเรียนตามเป้าประสงค์ที่วางไว้)

1.4 ยุทธศาสตร์ดำเนินงาน หมายถึง วิธีการในระดับรายละเอียดที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น โรงเรียนจะผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนมาร่วมกันทำงาน และจะบูรณาการแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่โรงเรียนทำอยู่แล้วมาไว้ด้วย เป็นต้น

อนึ่ง โรงเรียนควรพิจารณาแนวทางการบูรณาการงาน โครงการ โครงการงาน กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นภายใต้แผนงานต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านวินัย ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น มาดำเนินการภายใต้เป้าหมายเดียวกันของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งงบประมาณ บุคลากร ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ประการสำคัญผลงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการงานต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน จะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมสร้างทีมงานที่ดี ซึ่งจะส่งผลที่ดีในการพัฒนาโรงเรียนในระยะยาว

1.5 แผนปฏิบัติ หมายถึง แผนงานที่จะใช้ในการปฏิบัติงานคุณธรรม ประกอบด้วย คุณธรรมเป้าหมาย คุณธรรมอัตลักษณ์ โครงการ/โครงการงาน/กิจกรรม และตัวชี้วัดในการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณธรรม

2. สร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน

โรงเรียนพัฒนากลไกในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการสร้างควมมีส่วนร่วม มีคณะทำงานรับผิดชอบ มีนักเรียนแกนนำ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินผล เป็นต้น

3. กำหนดการติดตามนิเทศงาน

ในช่วงของการปฏิบัติงาน ควรมีการนิเทศงานเป็นระยะๆ มีผู้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศติดตามงาน สอนงาน ให้คำปรึกษาหารืออย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้งานเป็นไปในแนวทางที่กำหนดไว้ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที และ ปรับปรุงงานให้ดีขึ้นได้ตลอดเวลา

การนิเทศติดตามงานจะเป็นการกระตุ้นส่งเสริม เสริมแรง ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินการอย่างราบรื่นจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงการติดตามให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร การนิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่องจะเป็นหลักประกันที่ดีต่อความสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น การประเมินผลควรทำ 2 ระดับ ได้แก่ การประเมินผลในระดับโครงการคุณธรรม และ การประเมินผลภาพรวมของโรงเรียน ระดับความสำเร็จของโครงการคุณธรรมต่างๆจะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในภาพรวมของโรงเรียน ดังนั้น การเลือกใช้ตัวชี้วัดจึงมีความสำคัญ และมีผลต่อการแสดงผลความสำเร็จแตกต่างกัน

ตัวชี้วัด หมายถึง คุณลักษณะความประพฤติ พฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือประเมิน ควรใช้คำที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความ และระบุการประเมินเชิงปริมาณ และ/หรือเชิงคุณภาพ เช่น

- ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนนักเรียนที่กล้าแสดงออกในทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น
- ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : นักเรียนสร้างสรรค์กิจกรรมหน้าเสาธงอย่างหลากหลาย

4.1 การประเมินผลในระดับโครงการคุณธรรม

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลโครงการคุณธรรม อาจแบ่งออกตามช่วงเวลาของแผน

1. การเริ่มโครงการคุณธรรม อาจใช้ตัวชี้วัดเพื่อประเมินการเตรียมความพร้อม และกิจกรรมที่ปฏิบัติงานขั้นต้น เช่น

- มีการประชุมสร้างความเข้าใจ
- มีการแต่งตั้งคณะทำงาน
- ร้อยละของผู้สนใจเข้าร่วมประชุมฟังคำชี้แจงฯ เป็นต้น

2. ช่วงระยะกลางแผนของโครงการคุณธรรม อาจใช้ตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการทำงาน กิจกรรมโครงการในช่วงครึ่งแผนได้ผลอย่างไร เพื่อใช้ในการปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน เช่น

- ร้อยละของโครงการที่ปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนดไว้
- ร้อยละของผู้สนใจเข้าร่วมทำกิจกรรม/โครงการ
- จำนวนโครงการที่เป็นไปตามแผน ฯลฯ เป็นต้น

3. เมื่อสิ้นสุดโครงการคุณธรรม ควรใช้ตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการคุณธรรม เช่น

- ร้อยละของกิจกรรม/โครงการที่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด
- ร้อยละของผู้สนใจเข้าร่วมทำกิจกรรม/โครงการตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์(ที่กำหนดไว้ในโครงการ)เพิ่มขึ้น
- พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์(ที่กำหนดไว้ในโครงการ)ลดน้อยลง ฯลฯ เป็นต้น

4.2 การประเมินผลภาพรวมของโรงเรียน

โรงเรียนแต่ละแห่งจะมีการจัดทำกิจกรรม/โครงการคุณธรรมหลายเรื่องมากมาย บางโรงเรียนมี กิจกรรมโครงการแบ่งตามจำนวนห้องเรียน ชั้นเรียน ชมรม กลุ่มสนใจ เป็นต้น เมื่อประเมินผลระดับโครงการคุณธรรมแล้วให้นำผลมาใช้ประเมินผลภาพรวมของโรงเรียน โดยนำคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ มาใช้เป็นเป้าหมายในการประเมินผล แล้วนำคุณธรรมอัตลักษณ์ที่ระบุพฤติกรรม บ่งชี้มาเป็นหลักในการพิจารณาประกอบ แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดภาพรวม เช่น

คุณธรรมเป้าหมาย: ความรับผิดชอบ

คุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้บริหาร: ตรงต่อเวลา ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นหลัก

ตัวชี้วัด: พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดภาพรวม จะใช้วัดระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ตัวชี้วัดภาพรวมที่สำคัญ ได้แก่

1. มีกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน
2. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม
3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดน้อยลง
5. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน
6. มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
7. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

นอกจากนี้ อาจเพิ่มเติมตัวชี้วัดความสำเร็จภาพรวมเพิ่มอีกได้ ตามสถานการณ์จริงและความต้องการของโรงเรียน เช่น

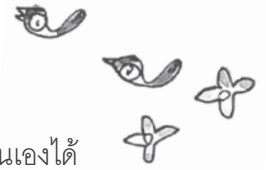
- มีการขยายเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม
- มีภาคีความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มโรงเรียน และ/หรือชุมชน
- เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมในภูมิภาค
- มีโครงการคุณธรรมกระจายอยู่ในทุกกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียน
- ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการความรู้คู่ความดี
- ครูเป็นต้นแบบที่ดีงามของนักเรียน
- นักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมแสดงออกถึงพฤติกรรมพึงประสงค์ที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สม่่าเสมอ
- พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนลดลง
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

4.3 ผลลัพธ์/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การมีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มีโครงการคุณธรรม มีกิจกรรมส่งเสริมความดีเป็นเครื่องมือให้ทุกคนในโรงเรียนได้ร่วมกันสร้างสรรค์คุณงามความดีเป็นเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จแล้ว โรงเรียนยังได้รับประโยชน์อีกมากมาย เช่น

1. ครูจะมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ และเห็นคุณค่าของอาชีพครู มีศักยภาพในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตลอดจนปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างครูที่ดี เป็นที่ยอมรับทั่วกัน

2. นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิด มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะในการดำเนินชีวิต พึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือสังคมได้

3. พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากร นักเรียน และ ผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

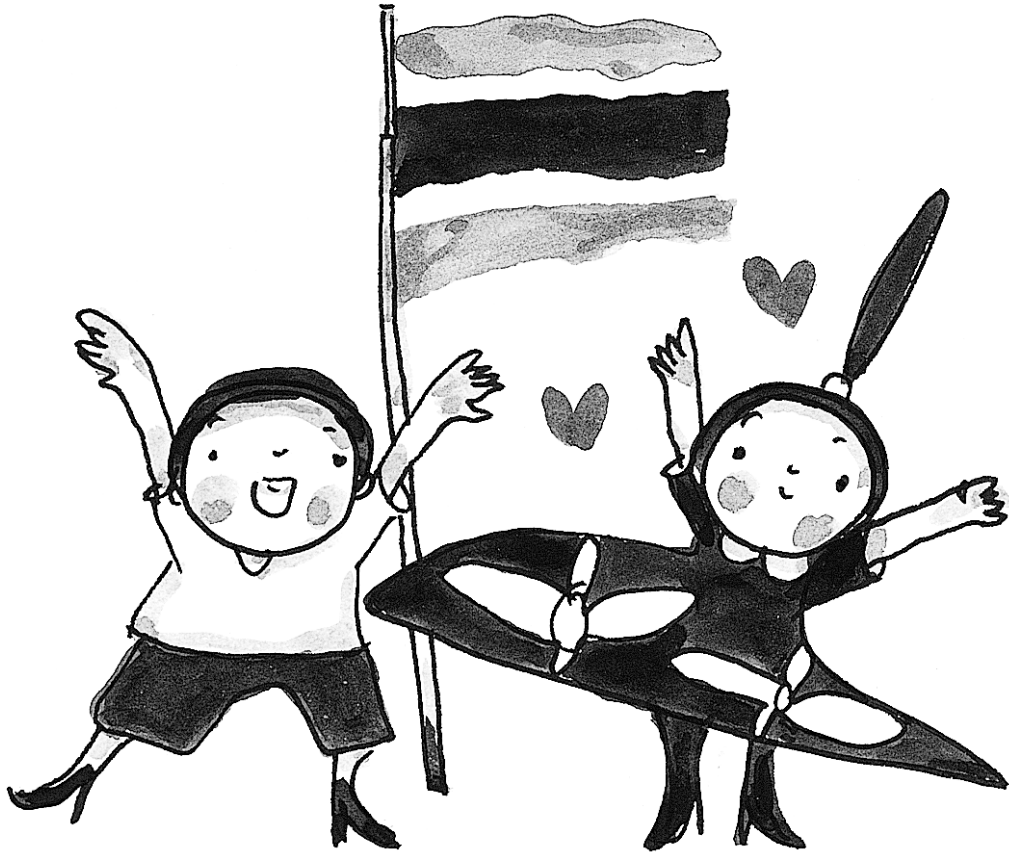
4. นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น และผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับที่ดีขึ้น

5. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนได้รับความสนใจจากนักวิชาการ ในการนำไปต่อยอดขยายผลเชิงวิชาการให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

6. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สังคมชุมชน ประชาชนจะให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมร่วมกัน เพื่อความสุขของประเทศ

อนึ่ง เมื่อโรงเรียนได้พัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมแล้ว นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายแล้ว ยังเป็นการถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อีกด้วย

ពាក្យស្នេហា

(ตัวอย่าง) กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

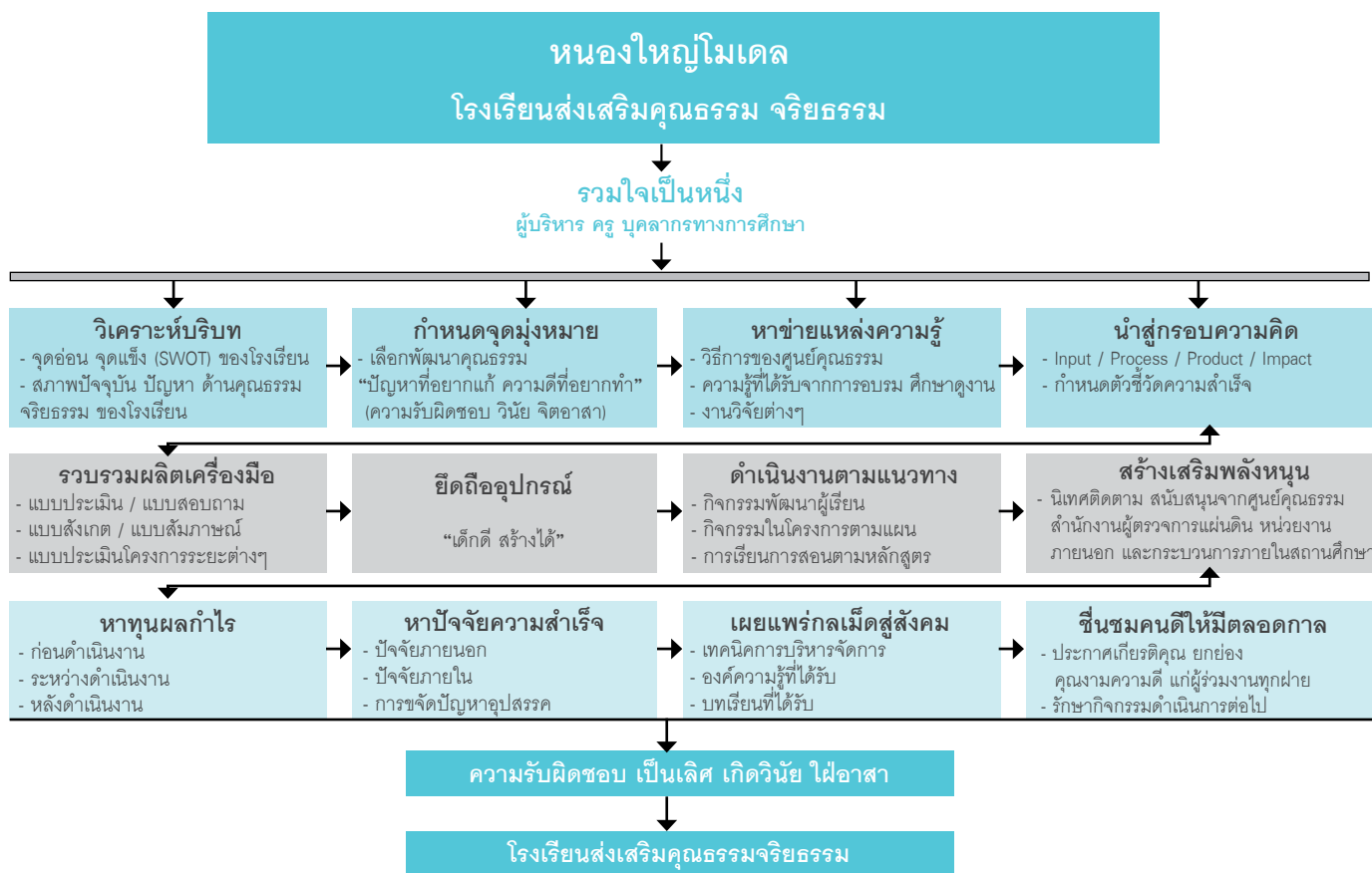
การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครู เพื่อการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมนักเรียน

หน่วยงาน
ร่วม
ขับเคลื่อน

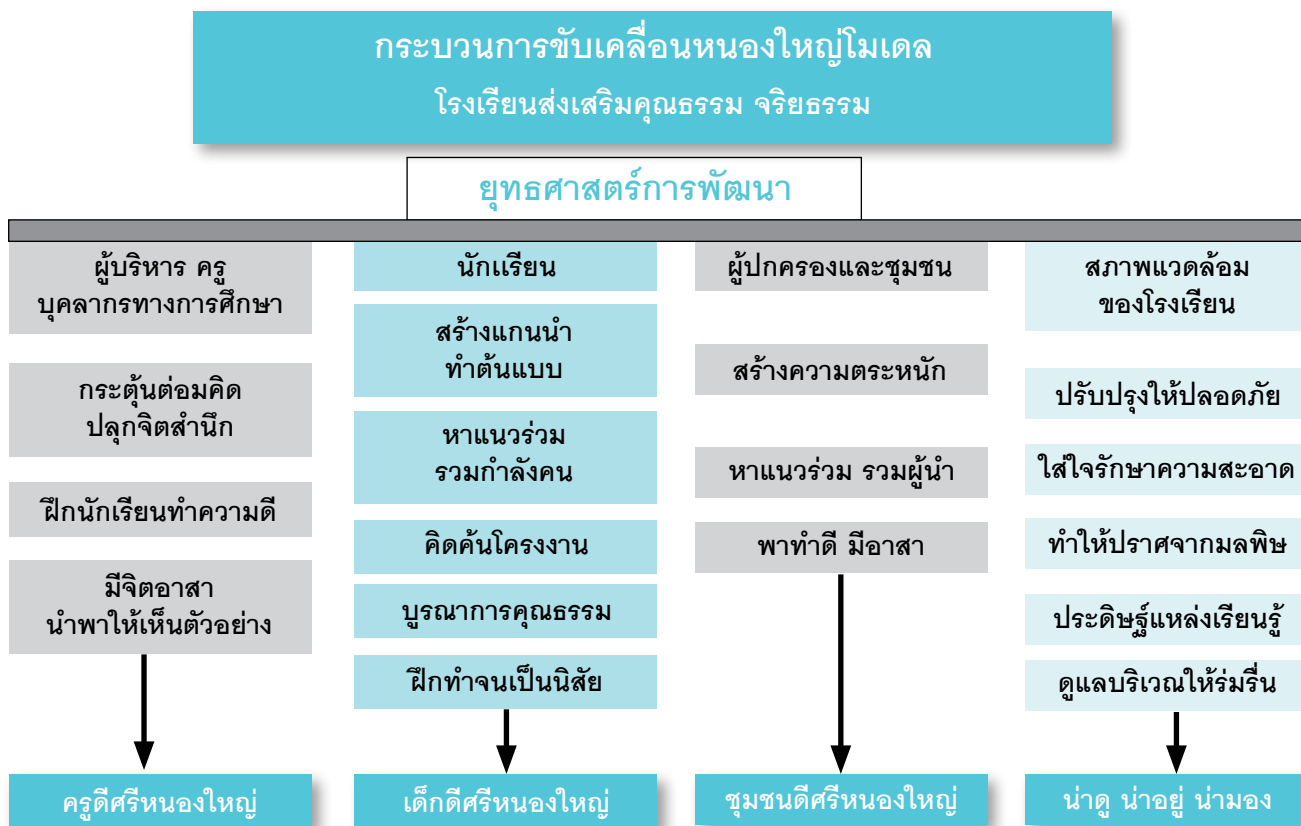
1. การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เชิงลึกแก่ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำ
 2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการความรู้คู่ความดี
 3. โครงการคุณธรรม (Moral Project)
- การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำ**
4. ค่ายเด็กดีสร้างได้ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
 5. ค่ายผู้นำเยาวชนจิตอาสา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
- การศึกษาดูงานและการนิเทศติดตาม**
6. การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมในประเทศ
 7. การศึกษาดูงานต่างประเทศ (มูลนิธิพุทธฉือจี้ ใต้หวัน)
- การนิเทศติดตาม และประเมินผล**
8. การนิเทศติดตาม เสริมหนุน จำนวน 4 ครั้ง (รายไตรมาส)
 9. การรายงานความก้าวหน้าโครงการ “Progress Report” ระยะที่ 1
 10. การรายงานความก้าวหน้าโครงการ “Progress Report” ระยะที่ 2
 11. การสังเคราะห์และประเมินผลกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

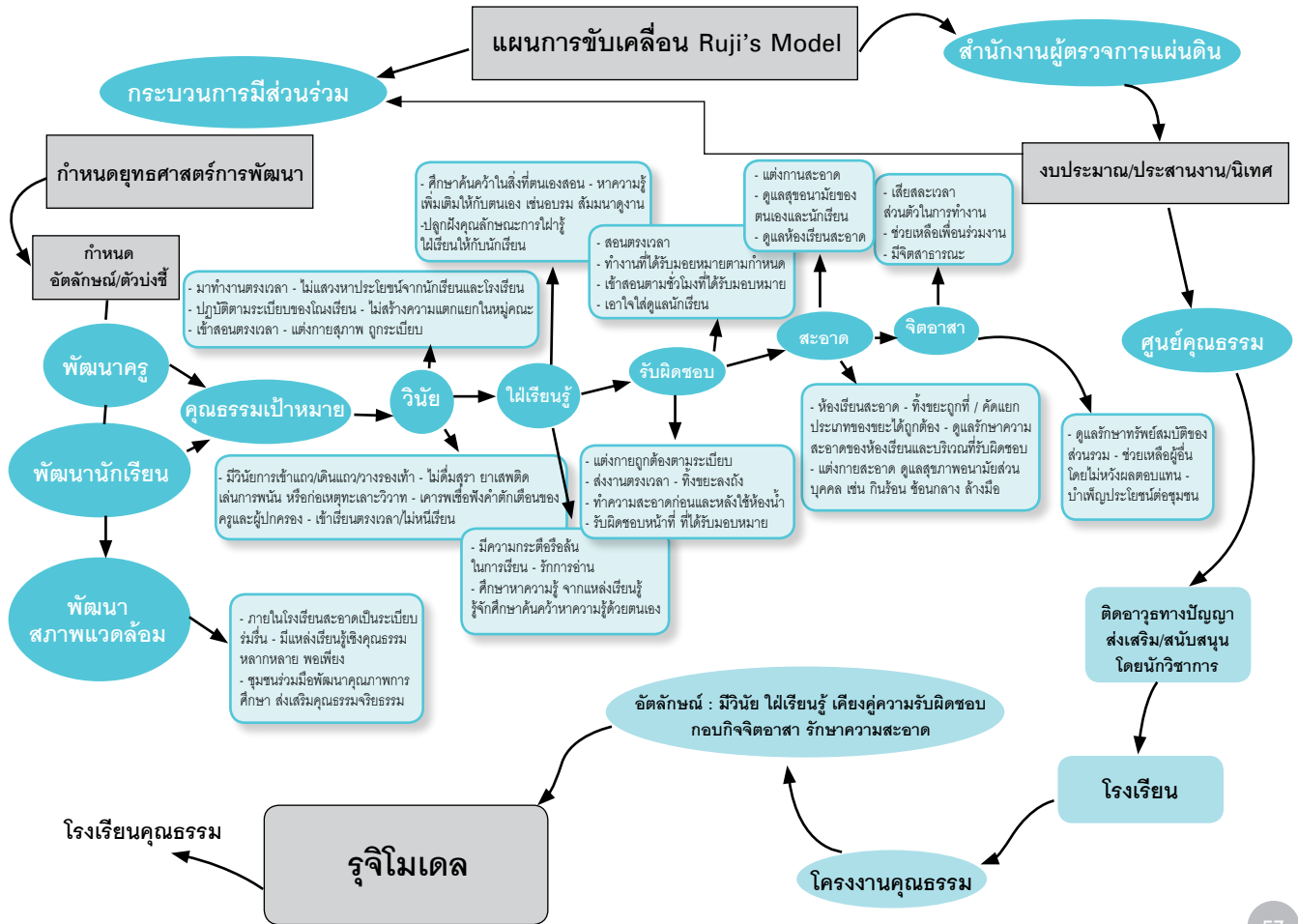
(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ จ.ฉะเชิงเทรา
(ประถมศึกษา)

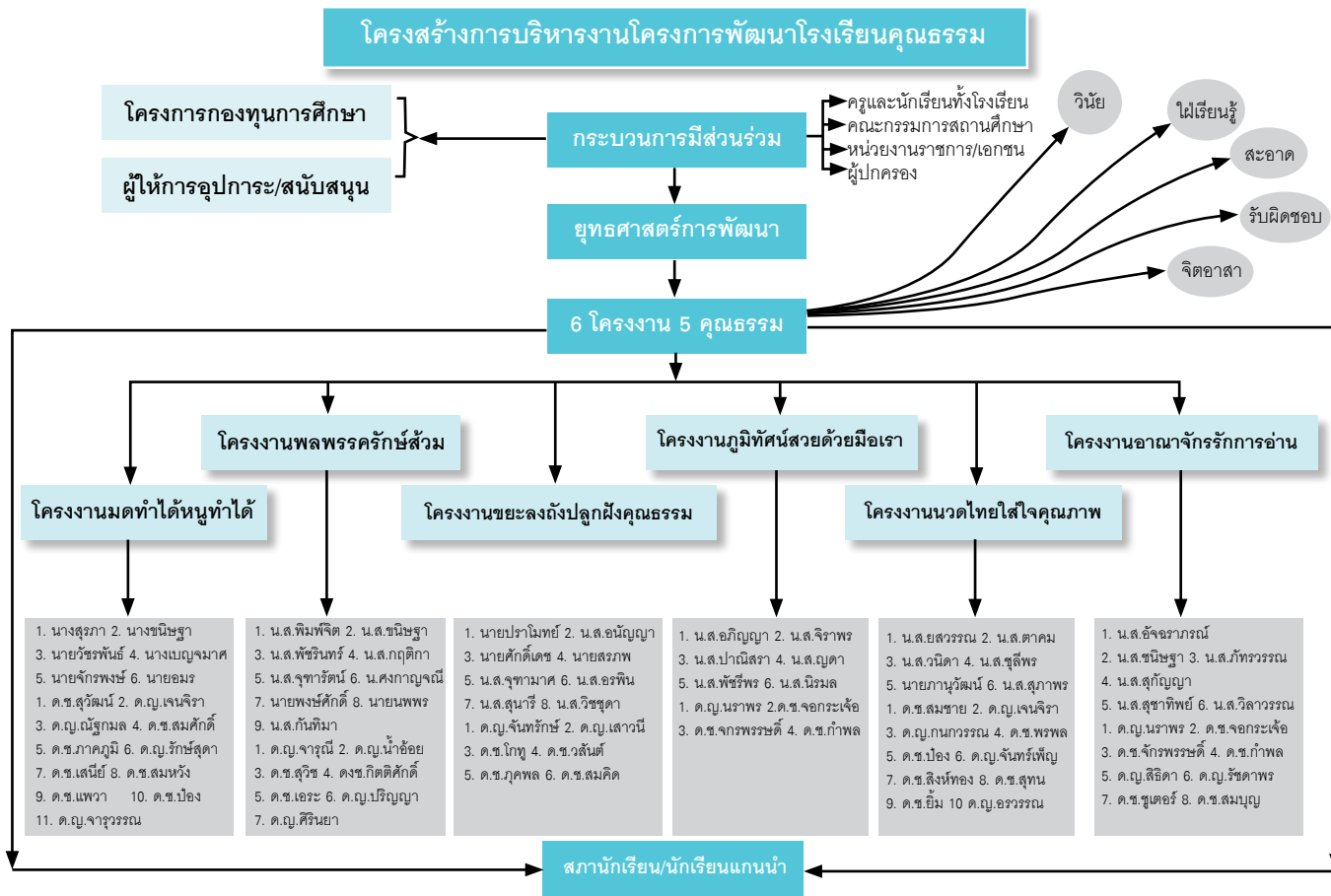
(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ จ.ฉะเชิงเทรา
(ประถมศึกษา) (ต่อ)

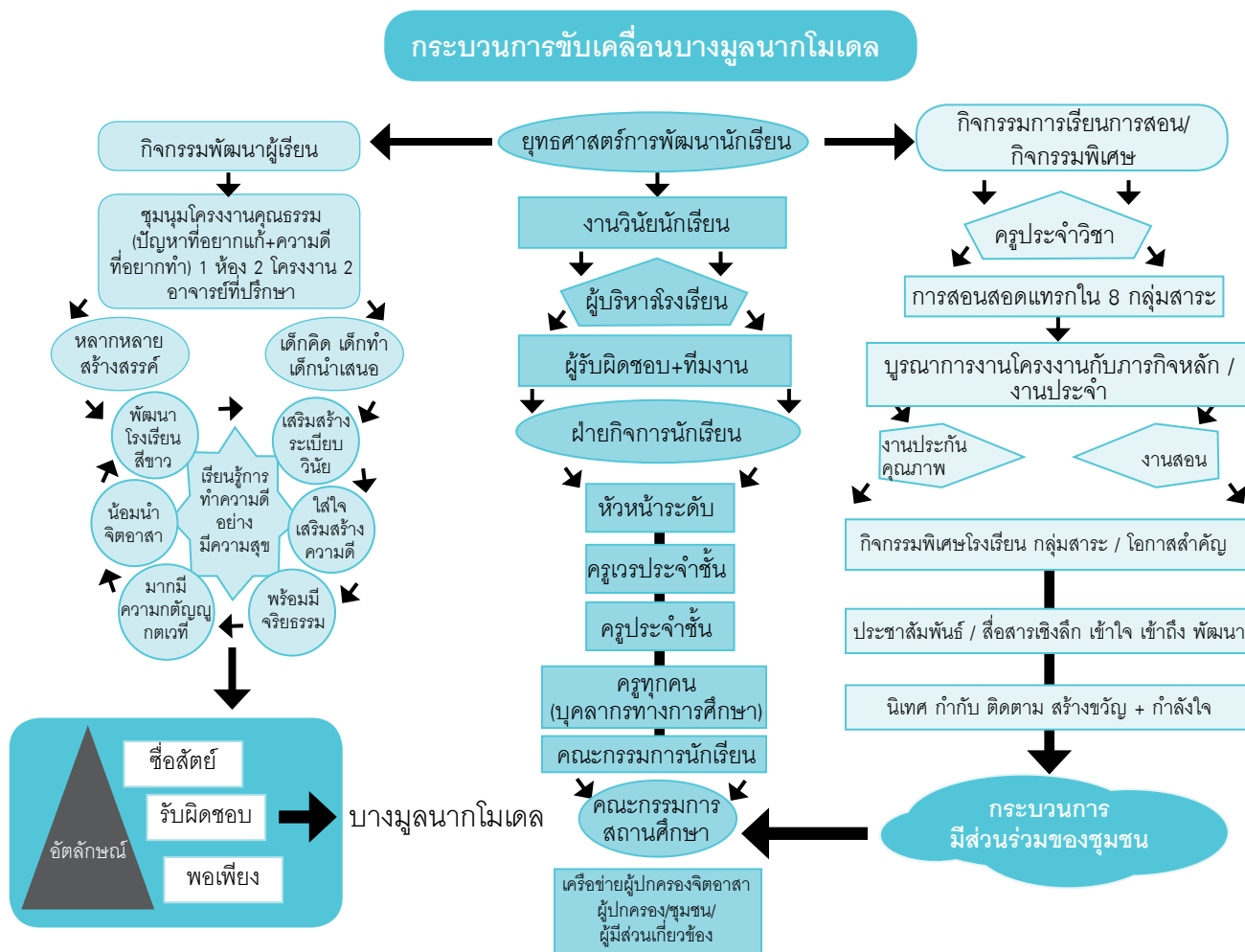
(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนรุจิวัฒน์ จ.ราชบุรี
(ขยายโอกาส)

(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนรุจิรพัฒน์ จ.ราชบุรี
(ขยายโอกาส) (ต่อ)

(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม
จ.พิจิตร (มัธยมศึกษา)

(ตัวอย่าง) แผนภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จ.ราชบุรี
(อาชีวศึกษา)

กระบวนการในการดำเนินโครงการพัฒนา วิทยาลัยคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม

ขั้นที่ 1 ตระหนัก

- ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักศึกษา ศึกษาดูงาน อบรม และรายงานความก้าวหน้าโครงการ

ขั้นที่ 2 เรียนรู้

- ผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมคิดอัตลักษณ์: วินัย พอเพียง จิตอาสา
- ปฏิบัติ 5 อ่อน : มืออ่อน - ปากอ่อน - กายอ่อน - หัวอ่อน - ใจอ่อน
- กลยุทธ์ 3 ท : ทิมหู ทิมตา ทิมใจ

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติ

- ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดบวก ได้แรงเสริมทางบวก
- นักเรียน คิด ทำ นำเสนอโครงการ ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ
- วินัย : นักเรียนมีสัมมาคารวะ แต่งกายถูกระเบียบ, ไม่ทะเลาะวิวาท
- พอเพียง : ของหายได้กิน, ไม่ลักขโมย, ประหยัดอดออม
- จิตอาสา : เสียสละแบ่งปัน, ช่วยเหลือโดยสมัครใจไม่หวังผลตอบแทน

ขั้นที่ 4 ประเมินผล

ประเมินผล จากตัวบ่งชี้ตามอัตลักษณ์วิทยาลัย

- ด้านวินัย : มีสัมมาคารวะ, ไม่ทะเลาะวิวาท, แต่งกายถูกระเบียบ ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
- ด้านพอเพียง : ไม่ลักขโมย, ประหยัดและอดออม, ใช้ทรัพยากรของวิทยาลัยอย่างประหยัด
- ด้านจิตอาสา : เสียสละ, แบ่งปัน, ช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

(ตัวอย่าง) สรุปย่อโครงการใน 1 หน้ากระดาษ A4

โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ประจำปีการศึกษา 2554 ระดับมัธยมศึกษา

โครงการ “ลด ละ เลิก บุหรี่ – เมรัย สานสายใย เทิดไถ้องค์ราชันย์”

โดยเยาวชนกลุ่ม “ดวงตาธรรม” ในโรงเรียนเวียงหมอกวิทยา ต.เวียงหมอก อ.เถิน จ.ลำปาง

สพท. ลำปาง เขต 2

หลักธรรมสำคัญ : ศีล 5, อบายมุข 6, ไตรสิกขา

พระราชดำริ /พระราชดำรัส : บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และเศรษฐกิจพอเพียง (การสร้างภูมิคุ้มกัน)

ประเด็นปัญหาหลัก : นักเรียนดื่มเหล้า-สูบบุหรี่ อันเนื่องมาจากนักเรียนคบเพื่อนกลุ่มเสี่ยง หลงผิด และมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลลูก ตามใจลูกและเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี สภาพชุมชนดื่ม-สูบไม่เลือกที่ ไม่ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบและไม่มีภูมิคุ้มกัน อีกทั้งชุมชนมีเป็นพื้นที่เสี่ยง (มีร้านค้าขายเหล้า-บุหรี่ จำนวน 7 ร้าน) และนักเรียนห่างเหินธรรมะที่ใช้ในการขัดเกลาจิตใจ

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียนโรงเรียนเวียงหมอกวิทยาและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (จำนวน 22 คน)

กิจกรรมเด่น : คณะกรรมการโครงการฯ ได้สานต่อกิจกรรมในภาคเรียนที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม “แกนนำผู้ก่อการดีกัลยาณมิตร (D+)” กิจกรรม “กระบอกเสียงแห่งธรรม” กิจกรรม “บริสุทธิ์ใจ คั้นได้ทั่วตัว” กิจกรรม “รู้แจ้ง เห็นธรรม” (อบรมธรรมะ-วิปัสสนา) และจัดกิจกรรมเพิ่มเติมภาคเรียนที่ 2 ประกอบด้วย (1) กิจกรรม “สายลับสีขาว” (2) กิจกรรม “ปลูกจิตสำนึกลด ละ เลิก เหล้า - บุหรี่” (3) กิจกรรม “นำสื่อความดี สู่ชุมชน” และ (4) กิจกรรม “สานสายใยครู สุรั้วบ้าน” กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งการติดตามพฤติกรรม แก้ไขปัญหา และปลูกจิตสำนึกการลด ละ เลิก บุหรี่ - เหล้า ของนักเรียนและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

อย่างเป็นทางการปัจจุบันและใกล้ชิดจากสายลับสี่ขาและการนำผู้ก่อนการดีกัลยาณมิตร อีกทั้งได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และทุกฝ่ายในชุมชน

ผลที่เกิด : นักเรียนมีค่านิยมในการลด ละ เลิก บุหรี่-เมรัยจากการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ตามแนวพระราชดำริบวรและหลักพุทธวิถี และสรุปผลสัมฤทธิ์ในภาคเรียนที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยง 22 คน มีพฤติกรรมปลอดจากเหล้า-บุหรี่ รวม 18 คน ร้อยละ 18.19 (ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 3 คน ร้อยละ 27.27 ค่าเฉลี่ยลดลงจากเดิมร้อยละ 9.08)

กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ :

1..... 2.....

พระสงฆ์ที่ปรึกษา : พระครูวิรุฬห์พัฒนกิจ เจ้าอาวาสวัดห้วยริน

ผู้บริหารที่ปรึกษา : นายมานพ แสนทวี ผู้อำนวยการโรงเรียน

ครูที่ปรึกษา : นายศานติกรดี วงศ์เขียว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จำนวนครู 24 คน จำนวนนักเรียน 479 คน แยกเป็น ช่วงชั้นที่ 3 รวม 353 คน ช่วงชั้นที่ 4 รวม 124 คน

ติดต่อ ครูศานติกรดี โทร 0812887283 Facebook โครงการ :

สนับสนุนโดย - กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.)

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ)

(ตัวอย่าง) โครงการคุณธรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร และครู

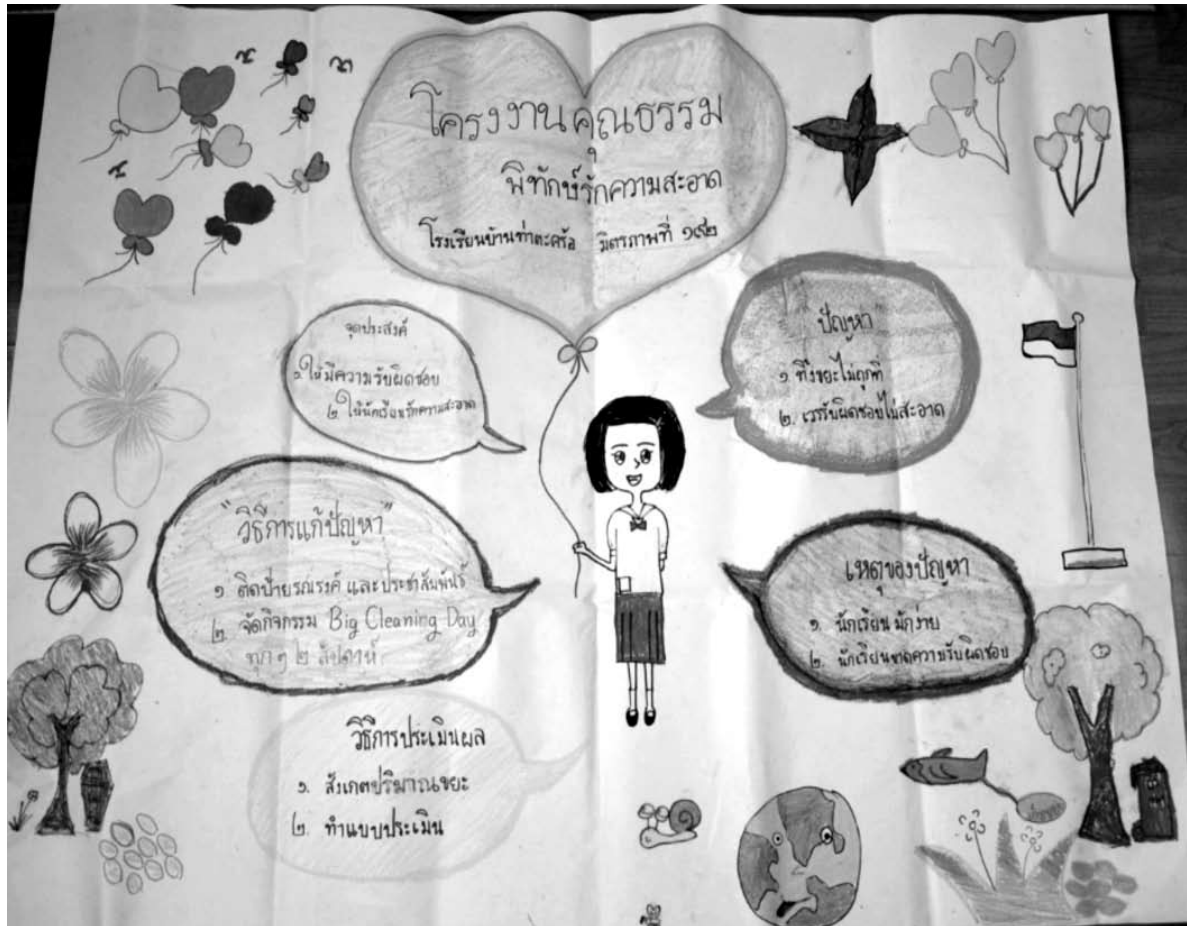
โรงเรียนวัดถ้ำองจ จ.กาญจนบุรี

(ตัวอย่าง) โครงการคุณธรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

โรงเรียนบ้านดอนขุนห้วย จ.เพชรบุรี

(ตัวอย่าง) โครงการคุณธรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

โรงเรียนบ้านท่าตะคร้อ มิตราภาพที่ 192 จ.เพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

ศ.นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี. 2557. หนังสือ *โรงเรียนคุณธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

มูลนิธิพระดาบส. 2551. หนังสือ *ประมวลพระบรมราชาโชวาทและพระราชดำรัส “คำพ่อสอน”*. พิมพ์ครั้งที่ 10.

กรุงเทพฯ.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). 2557. หนังสือ *การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม (บางมูลนากโมเดล)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). 2557. หนังสือ *มุ่งสู่เป้าหมายถึงแก่น “โครงการคุณธรรม”*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. 2556. *คุณธรรม 5 ประการ*. กรุงเทพฯ. เอกสารเผยแพร่

สำนักงานคุรุสภา. 2556. *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2556*. กรุงเทพฯ.

มูลนิธิยุวสถิรคุณ

FOUNDATION OF VIRTUOUS YOUTH

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เยาวชนอย่างยั่งยืน สนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเด็ก รวมถึงสนับสนุนการเสริมสร้างเกียรติยศ ศักดิ์ศรีและอุดมการณ์ของครู เพื่อให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี

ในการขับเคลื่อนของมูลนิธิยุวสถิรคุณ จะเป็นการดำเนินงานควบคู่กันไปใน ๓ ศูนย์หลักซึ่งเป็นหัวใจของมูลนิธิ ดังนี้

www.vyouth.org

มูลนิธิยุวสถิรคุณ (สำนักงานใหญ่)

๒๑๔ ถนนนครสวรรค์ แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๒-๐๒๑๖ โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๐๒๓๕

ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง

๑๗๓ ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๗-๗๐๓๓ ถึง ๔ โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๘๒๒๖

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๒-๐๐๒๔

โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๐๒๔๔

ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๒-๐๑๐๔

โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๐๒๐๘